

RÍKISSAKSÓKNARI

SJF/DK

Reykjavík, 15. maí 2015

Ríkissaksóknara hefur borist til umsagnar, með tölvupósti allsherjar- og menntamála- nefndar, dags. 6. þ.m., frumvarp til laga um miðlun upplýsinga og vernd uppljóstrara, 647. mál. Ríkissaksóknari veitti umsögn 18. febrúar 2013 um eldra frumvarp á 141. löggjafarþingi. Frumvarpið hefur tekið nokkrum breytingum og verður ráðið að tekið hafi verið að nokkru leyti tillit til fyrri umsagnar ríkissaksóknara.

Um 1. – 5. gr.
Engar athugasemdir.

Um 6. gr.
Í frumvarpinu er ekki kveðið á um hvernig skuli fara með mál opinberra sýslunarmanna sem kunna að falla undir sérstaka stjórnarsýslulöggjöf (stjórnarsýsluviðurlög) eða mál annarra sem teljast vera einkarefsimál. Í þessu sambandi vísast til fyrri umsagnar ríkissaksóknara þar sem eftirfarandi kom meðal annars fram:

„[...] Í öðru lagi brot gegn 230. gr. almennra hegningarlaga um brot opinberra sýslunarmanna gegn þagnarskyldu. Með opinberum sýslunarmanni er átt við mann sem gegnir starfi er opinbera heimild þarf til enda teljist ekki um að ræða brot opinbers starfsmanns í skilningi 136. gr. sömu laga. Í þriðja lagi er um að ræða ýmis brot gegn 228. og 229. gr. almennra hegningarlaga þar sem refsiverð háttsemi lýtur m.a. að því að hnýsast í einkagögn, verða sér úti um ólög- mætan aðgang að tölvugögnum, skýra opinberlega frá einkamálefnum annarra án þess að nægar ástæður séu fyrir hendi er réttlæti verknadinn o.fl. [...].

[...] Telja má að mál vegna meintra brota gegn 230. gr. almennra hegningarlaga séu fátíð í síðari tíma réttarframkvæmd en falli fremur undir sér- staka stjórnarsýslulöggjöf, þ.e. mál vegna meintra trúnaðarbrotu þeirra sem vinna á grundvelli ýmiss konar starfsleyfa eða þjónustusamninga. Ætla má að þess háttar tilvik séu almennt fremur afgreidd innan viðkomandi stjórnarsýslustofnana án þess að þau komi inn á borð refsivörslukerfisins. Mál vegna meints brots gegn 228. og/eða 229. gr. almennra hegningarlaga (hnýsni, greint frá einka- málefnum o.fl.) getur sá einn höfðað sem misgert er við, sbr. 3. tölul. 242. gr. og IV. kafla almennra hegningarlaga, og er þar um að ræða svokallað einkarefsi- mál (einkamál) sem lýtur málsmeðferðarreglum laga nr. 91/1991, um meðferð einkamála. Hin síðast greindu mál eru ekki rannsökuð af lögreglu og koma ekki inn á borð hjá ákærvaldinu. [...].

[...] Enn fremur er nauðsynlegt að hugað verði að [...] varðandi meðferð einkarefsimála, sbr. framangreinda umfjöllun um 228. og 229. gr. almennra hegningarlaga. Hugsanlega kann hlutræn refsileysisástæða fremur að eiga við um þann flokk mála þar sem þau falla utan valdmarka ákærvaldsins og máls- höfðun byggir fremur á einkahagsmunum en almannahagsmunum.“

Um 7. - 8. gr.
Engar athugasemdir.

Um 9. gr.

Óskýrt er hvort embættismenn falli undir ákvæðið. Í þessu sambandi vísast til fyrri umsagnar ríkissaksóknara þar sem eftirfarandi kom meðal annars fram:

„Í lögum nr. 70/1996, um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins, er gerður greinarmunur á starfsmönnum ríkisins sem eru annars vegar skipaðir eða settir í embætti (embættismenn) og hinna sem byggja vinnuréttarsamband á ráðningarsamningi (almennir ríkisstarfsmenn), sbr. 22. og 41. gr. laganna. Athygli vekur að í [9.] gr. frumvarpsins er miðað við hugtakið „ráðningarsamningur“ og kann því að vera unnt að draga þá ályktun að embættismenn falli utan við gildissvið [9]. gr.“

Um 10. – 13. gr.
Engar athugasemdir.

Um 14. gr.
Engar athugasemdir eru gerðar við 1. og 2. mgr.

Í 3. mgr. er eingöngu kveðið á um ráðningarsamninga og verður því ráðið að embættismenn njóti ekki réttarverndar. Vísast nánar til athugasemda vegna 9. gr. frumvarpsins.

Ríkissaksóknari ítrekar ábendingu, sem kom fram niðurlagi fyrri umsagnar um vitnavernd uppljóstrara vegna brota þriðja aðila, svohljóðandi:

„Til viðbótar skal tekið fram að það vekur athygli að í frumvarpinu er ekki kveðið á um sérstaka réttarvernd uppljóstrara ef viðkomandi hefur réttarstöðu vitnis við meðferð sakamáls og ástæða er til að ætla að viðkomandi sæti hefndaraðgerðum vegna uppljóstrunar. Það gæti átt við ef upplýsingar sem ljóstrað væri upp um myndu leiða til þess að lögregla byrjaði rannsókn eða ef sakamál væri höfðað fyrir dómi vegna meintra brota þriðja aðila og uppljóstrari hefði þörf fyrir vitnavernd vegna meðferðar málsins, t.d. nafnleynd. Af þessu verður ráðið að flutningsmenn frumvarpsins telji að nægjanlegt sé að styðjast við almennar reglur laga um meðferð sakamála svo fullnægt sé áskilnaði lokamálsliðar 6.1.3.2. í ályktun Evrópuráðsins nr. 1729 (2010), að því er varðar vitnavernd upplýsingagjafa. Um reglur um nafnleynd vitna við meðferð sakamála vísast til 3. mgr. 65. gr. og 8. mgr. 122. gr. laga um meðferð sakamála sem eru miðaðar við ógn gegn lífi, heilbrigði eða frelslis vitnis ellegar sömu hagsmunum náninna vandamanna vitnis sé stefnt í hættu. Má því ætla að vægara birtingarform hefndaraðgerða vegna uppljóstrunar falli utan ákvæðanna, t.d. uppsögn úr starfi, ólögmæt mismunun eða viðskiptahindranir.“

Sigríður J. Friðjónsdóttir
ríkissaksóknari

Nefndasvið Alþingis
nefndasvid@althingi.is